

Деякі питання визначення класу наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва під час проведення судових будівельно-технічних експертиз

Тетяна Арнаут

науковий співробітник лабораторії будівельно-технічних досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, e-mail: tanya_a_87@ukr.net

Роман Каплін

кандидат технічних наук, заслужений будівельник України, завідувач сектору лабораторії будівельно-технічних досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна

Юрій Орленко

судовий експерт лабораторії будівельно-технічних досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, e-mail: Yura-v-o@ukr.net

Розглянуто деякі питання визначення класу наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва, що впливає на багато аспектів у будівництві (зокрема, отримання дозвільних документів на будівництво).

Ключові слова: клас наслідків (відповідальності); об'єкт будівництва; частина будівлі.

Some Issues of Determining the Consequences Class of Construction Objects in Forensic Building Technical Examinations

Tetiana Arnaut, Roman Kaplin, Yurii Orlenko

Many different aspects of construction are tied to the consequences classes, including obtaining construction permits.

Keywords: consequences class; construction object; building part.

Клас наслідків (відповідальності) об'єкта позначають СС (від англ. *consequences class*) і визначають відповідно до:

- ст. 32 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1];
- ДБН В.1.2-14:2018 «Система забезпечення надійності та без-

пеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд. Зі Зміною № 1» [2];

- ДСТУ 8855:2019 «Будівлі та споруди. Визначення класу наслідків (відповідальності)» [3];

- галузевих будівельних норм (сьогодні стосується лише галузевих норм на будівництво доріг).

У ст. 32 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1] клас наслідків (відповідальності) будівель і споруд визначено як характеристику рівня можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які постійно або періодично перебуватимуть на об'єкті або які знаходитимуться ззовні об'єкта, матеріальних збитків чи соціальних утрат, пов'язаних із припиненням експлуатації або з утратою цілісності об'єкта.

Клас наслідків (відповідальності) визначено для кожного об'єкта — будинку, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх частин, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, зокрема тих, що належать до складу комплексу (будови).

У Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів наведено такі визначення понять:

«об'єкт будівництва — будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та/або частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури;

<...>

об'єкт — будинок, будівля, споруда, їх частина, лінійний об'єкт інженерно-транспортної інфраструктури;

<...>

комплекс (будова) — сукупність будинків, будівель, споруд будь-якого призначення, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, будівництво яких здійс-

нюється за єдиною проектною документацією» [4].

Відповідно до п. 4.3 ДСТУ 8855:2019 [3] клас наслідків (відповідальності) може бути визначений для частини (відокремленої частини) об'єкта.

ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво» дає такі визначення понять:

«3.2.4 відокремлена частина будинку, будівлі, споруди — автономна конструктивна система, відокремлена деформаційно-температурним, антисейсмічним (за потреби) швом, протипожежною стіною, має автономне інженерне забезпечення та/або закінчений цикл виробничого процесу (наприклад, блок-секція, дільниця, тощо);

<...>

3.2.25 частина — визначена проектною документацією на реконструкцію, капітальний ремонт частина об'єкта, якою не передбачається збільшення навантажень на фундаменти, мережі тепло-, водо-, газо-, електропостачання та/або втручання в несучі конструкції, а також інженерні системи загального користування об'єкта, без повного призупинення його використання за функціональним призначенням» [5].

Отже, якщо інженерне забезпечення є загальним для всієї будівлі, то окрему блок-секцію неможливо розглядати як відокремлену частину, а необхідно розраховувати клас наслідків (відповідальності) для всієї будівлі загалом. До інженерних систем загального користування належать,

наприклад, стояки опалення, а радіатори в окремих приміщеннях не належать до систем загального користування.

Розрахунок класу наслідків (відповідальності) на частину об'єкта можна визначати лише під час реконструкції або капітального ремонту, а в разі нового будівництва й реставрації клас наслідків (відповідальності) для частини будівлі не визначають.

У ч. 5 ст. 32 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1] визначено об'єкти, які не можуть належати до незначних наслідків (СС1).

Об'єкту надають найвищий клас наслідків (відповідальності) за одним із критеріїв, передбачених ч. 5 ст. 32 цього Закону [1].

У п. 4.5 ДСТУ 8855:2019 названо об'єкти, яким клас наслідків (відповідальності) надають незалежно від табл. 1 цього ДСТУ [3].

Правильно визначений клас наслідків (відповідальності) об'єкта має суттєве значення під час розрахунку будівельних конструкцій, оскільки залежно від класу наслідків за табл. 5 ДСТУ 8855:2019 обирають значення коефіцієнта надійності за відповідальністю [3].

Як клас наслідків (відповідальності) об'єкта впливає на проєктні та будівельні роботи? По-перше, обирають проєктувальника й інженера з технічного нагляду залежно від робіт, які вони здатні виконувати згідно з їхніми кваліфікаційними сертифікатами. По-друге, клас наслідків (відповідальності) об'єкта впливає на вартість проєктних робіт, експерти-

зи проєкту. По-третє, клас наслідків впливає на дозвоільно-погоджувальні процедури, як-от:

- обов'язковість проведення експертизи, що врегульовано Порядком затвердження проєктів будівництва і проведення їх експертизи, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 р. № 560 [6];
- отримання права на виконання будівельних робіт, що передбачено Порядком виконання підготовчих та будівельних робіт, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 466 [7];
- отримання декларації (сертифіката) про готовність об'єкта до експлуатації, що обумовлено Порядком прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 461 [8].

Зважаючи на викладене вище, можна дійти висновку про важливість правильного визначення класу наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва, оскільки від цього параметра залежать вибір підходу до проєктування, затвердження проєктної документації, початок будівельних робіт і введення готового об'єкта в експлуатацію. Замовники будівництва та проєктувальники намагаються знизити клас наслідків (відповідальності) об'єкта для спрощення дозвоільних процедур, що може стати метою судових будівельно-технічних досліджень.

Перелік джерел посилання

1. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
2. ДБН В.1.2-14:2018 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд. Зі Зміною № 1 : затв. наказ. Мінрегіону України від 02.08.2018 р. № 198 [Чинні від 01.09.2022].
3. ДСТУ 8855:2019 Будівлі та споруди. Визначення класу наслідків (відповідальності) : затв. наказ. ДП «УкрНДНЦ» від 24.06.2019 р. № 175 [Чинний від 01.12.2019].
4. Про затвердження Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів : наказ Мінрегіону України від 16.05.2011 р. № 45 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0651-11#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
5. ДБН А.2.2-3:2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво. Зі Змінами № 1 та № 2 : затв. наказ. Мінрегіону України від 04.06.2014 р. № 163 [Чинні від 01.07.2022].
6. Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова КМУ від 11.05.2011 р. № 560 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт : затв. постанов. КМУ від 13.04.2011 р. № 466 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
8. Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів : затв. постанов. КМУ від 13.04.2011 р. № 461 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.09.2025).